

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(درس هجدهم: امید آسمانی)

« وَ مَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ حَيَّرَ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ »: و تو چه دانی که شب قدر چیست؟ شب قدر از هزار ماه بهتر است. (قدر/ ۳ - ۲)

معانی کلمه «قدر» در قرآن؛

الف) مقام و منزلت. «انعام، ۹۱ آن گونه که باید، مقام و منزلت الهی را نشناختند.

ب) تقدیر و سرنوشت. طه، ۴۰.

ج) تنگی و سختی.

دو معنای اول در مورد «لَيْلَةُ الْقَدْرِ» مناسب است، زیرا شب قدر، هم شب با منزلتی است و هم شب تقدیر و سرنوشت است.

آری! شب قدر، شب نزول رحمت الهی است که خداوند در قرآن می‌فرماید:

(بگو: «ای بندگان من که بر نفس خویش اسراف (و ستم) کرده‌اید! از رحمت خداوند مأیوس نشوید، همانا خداوند همه‌ی گناهان را می‌بخشد، زیرا که او بسیار آمرزنده و مهربان است.») «سوره زمر/ آیه ۵۳»

در تمام کلمات این آیه لطف و مهر الهی نهفته است.

در این آیه کلمه اسراف هم آمده و این نشان می‌دهد که: در فرهنگ قرآن، اسراف معنای وسیعی دارد که علاوه بر اسراف در مال، شامل اسراف در نفس و جان نیز می‌شود. بدین معنی که انسان ممکن است که در بهره‌گیری از استعدادها و ظرفیت‌های وجودی خود از حد اعتدال خارج شده و دچار افراط و تفریط گردد.

مراد قرآن از اینکه می‌فرماید: خداوند همه گناهان را می‌بخشد، آن نیست که انسان گناه کند و بگوید خدا می‌آمرزد، بلکه مراد آن است که همه گناهان هر قدر هم بزرگ باشند قابل آمرزش است و نباید از رحمت الهی مأیوس بود و طبیعتاً راه دریافت آمرزش الهی، توبه و جبران گناه است که در آیات دیگری از قرآن آمده است.

مثال: دو باغ را کنار هم در نظر بگیرید که از نظر آب و هوا و نوع گیاهان و درختان یکسانند. باغبان یکی از آنها به آفات و آسیب‌هایی که باغ را تهدید می‌کند توجه دارد، قهراً آن باغ از طراوت و شادابی و میوه و گل و شکوفه برخوردار است، ولی باغبان دیگر به آفات و آسیب‌ها یا توجه ندارد و یا بی‌خبر است، در نتیجه باغی پژمرده و میوه‌هایی کرم خورده خواهد داشت.

انسان نیز چنین است، که اگر توجه به آفات روحی و جسمی خود نکند، عنصری وازده و خطرناک خواهد شد، ولی اگر با توجه و دقت مراقب خود باشد، فردی وارسته و شایسته خواهد گردید.

آفات و آسیب‌ها در مورد انسان، همان عیوب و گناهان است که تمام انبیا و کتاب‌های آسمانی، بشر را از آلودگی به آن، بر حذر داشته‌اند، و با هشدارها و تأکیدات خود انسان‌ها را به پاکی و اجتناب از گناه، دعوت نموده‌اند.

* از این آیه می‌آموزیم که"

- در بخشش الهی نوع گناه و مقدار آن تفاوتی ندارد. (البته! با توجه به آیات دیگر از قرآن، بعضی از گناهان مثل کفر و انکار خداوند، بخشش ندارد.)

- یأس از رحمت الهی جایز نیست. چون آمرزش گناه اقتضای رحمت خداوند است و امید به مغفرت زمینه آمرزش است.

- این خداوند است که همه لغزش‌ها را می‌بخشد. «إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ» به جای «انه الغفور»

اما در آیه دیگر می‌فرماید؛ پیش از آن که عذاب به سراغ شما آید و دیگر یاری نشوید، به سوی پروردگارتان باز گردید (و توبه کنید) و تسلیم او شوید. «سوره زُمر/ آیه ۵۴»

پس توبه، شرط بهره‌مند شدن از آمرزش الهی است. ولی توبه هم باید همراه با تسلیم باشد وگرنه نفاق است.

